

TYÖPAJA

Herätä taideteos henkiin

Monialainen projekti, jossa ryhmät tulkitsevat itse luomaansa abstraktia teosta eri ilmaisukeinojen ja aistien avulla. Lähtökohtana **Ernst Mether-Borgströmin** abstrakti taide. Lopputuloksena moniaistillinen kokonaisuus, jossa yhdistettynä kuva, liike ja ääni. Tehtävän tavoitteena on kehittää oppilaiden havainnointikykyä, luovuutta ja ryhmässä toimimisen taitoja. Tavoitteena myös tutustua abstraktiin taiteeseen.

Kuvataide, äidinkieli ja kirjallisuus, musiikki ja liikunta

4 x 45 min

4.–6. lk.

Käsissäsi on oppimateriaali, jonka innoittajana on toiminut abstrakti taide. Oppimateriaali tarjoaa leikkimielisiä lähestymistapoja abstraktin taiteen tutkimiseen ja tekemiseen sekä menetelmiä monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiseen. Voit hyödyntää oppimateriaalia tiede- ja taidekasvatuksen tukena.

Jyväskylän yliopiston Opettajankoulutuslaitoksen opiskelijat ovat tutkineet kuvataiteen soveltavalla kurssilla Ernst Mether-Borgströmin taidetta ja tehneet taidelähtöisiä tuntisuunnitelmia monialaiseen opetukseen. Tämä oppimateriaali on muokattu näiden tuntisuunnitelmien pohjalta. Mether-Borgströmin teosten geometriset muodot ja abstraktit elementit tarjoavat oivallisia mahdollisuuksia erilaisten ilmiöiden tutkimiseen.

Oppimateriaalin alussa esitellään taiteilija Mether-Borgström. Tämän esitelyn ovat toteuttaneet Jyväskylän yliopiston Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitoksen opiskelijat. Taiteilijaesittelyn jälkeen esitellään tehtäväkokonaisuus. Materiaali on suunnattu kaikille, uteliaasti ja ennakkoluulottomasta maailmaa tutkiville, jotka haluavat hyödyntää taidelähtöisiä työskentelytapoja opetus- ja ohjaustyössään. Toivomme, että oppimateriaalin tehtävät tarjoavat tilaa leikille ja mielikuvitukselle.

Oppimateriaali on tuotettu osana AJATUSVIIVOJA – Mether-Borgströmin taide tiedekasvatuksessa –hanketta, jota on tukenut Mether-Borgströmin säätiö. Oppimateriaali on toteutettu yhteistyössä Jyväskylän yliopiston tiedemuseon, Jyväskylän kesäyliopiston, Keski-Suomen LUMA-keskuksen, Opettajankoulutuslaitoksen sekä Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitoksen kanssa. Oppimateriaali julkaistaan osana JYUniorit-toimintaa.

Innostutaan yhdessä tieteestä, taiteesta ja tutkimuksesta!
Antoisia hetkiä toivottaen,

JYUniorit.

JYUniorit – lasten ja nuorten yliopistotoimintaa toteuttavat yhteistyössä Jyväskylän kesäyliopisto, Jyväskylän yliopiston tiedemuseo ja Keski-Suomen LUMA-keskus. jyu.fi/fi/palvelut/jyuniorit

Ernst Mether-Borgström

Ernst Mether-Borgström syntyi Helsingissä vuonna 1917 perheensä kahdeksanneksi lapseksi. Taiteellisessa perheessä kasvaneen Ernstin omatkin taiteelliset lahjat tulivat esille jo varhaisessa iässä. Koulussa häntä kiinnostivat pitkälti vain biologia ja piirustus, ja hän päättikin lopettaa koulunkäynnin lukion viimeistä edeltävällä luokalla, ja ryhtyi opiskelemaan Taideteollisessa Keskuskoulussa. Ernst seurasi veljensä jalanjälkiä ja aloitti mainosgraafikon opinnot ja opiskeli myöhemmin maalaustaidetta.

Mether-Borgströmin ura oli hyvin monipuolinen; hänet tunnettiin pitkään taidepiireissä graafikkona, hän maalasi paljon erilaisia kuvituksia sekä tilaustöitä yksityisille tilaajille, mutta hän piirsi myös paljon läheisilleen ja itselleen ja omisti kaiken mahdollisen aikansa taiteelliselle työskentelylle. Nykyään Mether-Borgström tunnetaan yhtenä suomalaisen konstruktivistisen taiteen edustajista. Taiteilijan teosten yhdistävä tekijä löytyy mustasta viivasta, joka on peräisin hänen graafikonajoiltaan. Mustan viivan voi huomata toistuvan hänen maalauksissaan, välillä maalaukseen kadoten, toisinaan selkeästi erottuen. Mether-Borgström omien sanojensa mukaan säilytti tämän viivan alitajunnassaan ja näki sen maalauksissaan, ja maalasi sen, jos teoksessa ei vielä sellaista ollut.

Toteutustapa Materiaalit

Havainnointi, liikkuminen, äänimaailman tuottaminen, keskustelu, kirjoittaminen, maalaaminen.

Maalausaluustoja, pensseleitä, vesivärejä, vesikuppeja, vesiväripaperia, pad/tietokone/taidekirjoja, rytmisoittimia, kyniä, kirjoituspaperia, teoksuvia Ernst Mether-Borgströmin teoksista.

OPPITUNNIT

1 Mitä on abstrakti taide? 45 min

Tutustutaan abstraktiin taiteeseen virtuaalisen "museokierroksen" avulla.

2 Kollektiivinen maalaus 45 min

Ideoidaan pienryhmissä sääntöjä, joiden pohjalta luodaan maalaus.

3 Henkiin herättäminen ja kuvan tarina 45 min

Herätellään edellisellä tunnilla tehdyt maalaukset henkiin liikkeen, äänen ja sannaiteen keinoin.

4 Mitä opimme? 45 min

Pienryhmät esittelevät omat teoksensa ja niihin liittyvät esitykset. Keskustellaan yhdessä teoksista ja projektista.

Kuvataide

- T1 Havainnointi moniaistisesti ja kuvia tekemällä
- T2 Havainnoista ja ajatuksista keskustelu
- T3 Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla

Liikunta ja musiikki

- T2 Itsensä ja ympäristön havainnointi aistien ja liikkeiden avulla

Äidinkieli ja kirjallisuus

- T3 Ilmaisurohkeuden ja kokonaisvaltaisen ilmaisun vahvistaminen
- T6 Monimuotoisten tekstien merkitysten ja rakenteiden tarkastelu sekä sana- ja käsitevarannon laajentaminen

Laaja-alaiset

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

1 Mitä on abstrakti taide?

45 min

Tutustutaan abstraktiin taiteeseen hyödyntäen virtuaalista "museokierrosta" tai vierailemalla oikeassa museossa/galleriassa.

Katso tästä [linkistä](#) Emman tuottama henkilökuva Ernst Mether-Borgströmistä: Ernst Mether-Borgström: Puhun koiralleni, koirani vastaa.

VINKKI!

Etsi teoskuvia finna.fi -sivustolta hakusana: abstrakti taide, aineistotyyppi: taideteos

TAI
finna.fi
hakusana: Ernst Mether-Borgström, aineistotyyppi: taideteos

TUNNIN KULKU

15 min

Tutustutaan abstraktiin taiteeseen hyödyntäen virtuaalista "museokierrosta" tai vierailemalla oikeassa museossa/galleriassa.

Minkälaisia ajatuksia teokset herättävät?

Minkälaisia värejä on käytetty?

Minkälaisia muotoja teoksista löytyy?

Millä tavoin esittävä taide ja abstrakti taide eroavat toisistaan?

15 min

Oppilaat työskentelevät pareittain. Jokaiselle oppilaalle jaetaan teoskuva Ernst Mether-Borgströmin teoksista, paperi ja kynä. Teoskuvaa ei saa näyttää parille. Toinen pareista kuvailee teoskuvaa toiselle, ja toinen piirtää kerrotun pohjalta kuvaa paperille. Sen jälkeen vaihdetaan rooleja. Lopuksi katsotaan piirroksia ja kuvailut teoskuvat.

15 min

Oppilaat valitsevat kukin yhden teoskuvan Mether-Borgströmin teoksista tai teoksen museon tai gallerian näyttelystä. Saman teoskuvan tai teoksen valinneet muodostavat projektiryhmän. Ryhmän tehtävänä on tarkastella ja analysoida teoskuvaa.

Teoksen nimi ja tekotapa

Millaisia värejä on käytetty?

Onko teos 2- vai 3-ulotteinen?

Minkälaisia muotoja teoksessa on?

2 Kollektiivinen maalaus

45 min

TUNNIN KULKU

30 min

Ryhmät keräävät kaikki tarvittavat materiaalit; alusta, pensselit, vesivärit, vesikupit, vesiväripaperi oman pöytänsä ääreen.

Jokainen oppilas valitsee itselleen yhden käytettävän värin niin, että jokaisella ryhmän jäsenellä on eri väri.

Ryhmässä päätetään järjestys, jonka mukaan teosta lähdetään työstämään yksitellen jokainen vuorollaan.

Sovitetaan kuinka paljon kerrallaan kukin saa tehdä teokseen esim. yksi viiva, yksi muoto.

Muut odottavat omaa vuoroaan hieman kauempana pois päin kääntyneenä.

Ryhmän ei ole tarkoitus sopia etukäteen mikä kukakin tekee, vaan jokainen etenee oman intuition mukaan.

15 min

Teos on valmis, kun joku ryhmän jäsenistä ei enää halua/pysty lisäämään kuvaan mitään. Kierros käydään vielä loppuun, jotta jokainen voi tehdä halutessaan viimeiset muokkaukset.

Ryhmä kokoontuu tarkastelemaan valmista työtä, keskustelemaan siitä ja antamaan sille nimen.

Teoksen nimi

Tekotapa

Millaisia värejä on käytetty?

Minkälaisia muotoja teoksessa on?

Teos asetetaan kuivumaan ja ryhmä siivoaa oman työpisteensä.

3 Henkiin herättäminen ja kuvan tarina

45 min

Oman taideteoksen henkiin herättäminen liikkeen ja äänen keinoin. Samalla herätetään oppilaita mietiskelemään abstraktin taiteen kertomaa tarinaa: vaikka teos ei esittäisi-kään mitään tiettyä, siitä voi silti kertoa paljon.

TUNNIN KULKU

15 min

Jos meidän teos osaisi pitää ääntä, niin miten se sen tekisi?
Miltä maalaus kuulostaisi?
Minkälaista musiikkia siitä kuuluisi?

Jos meidän teos osaisi pitää puhua, niin miten se sen tekisi?
Mitä se sanoisi?

Jos meidän teos osaisi liikkua, niin miten se sen tekisi?
Miten se liikkuisi?

Miltä teos voisi maistua tai tuntua?

Miten voisit esittää maalauksen muotoja kehollisesti?
Miten liikun terävästi?
Entä pyöreästi?
Liikkumattomuuskin voi olla tulkintaa!

Miten tuotan ääntä?
Soittimet, keho, eri materiaalit

10 min

Oppilaat käyttävät pienryhmässä tuotettua abstraktia maalaustaan lähtökohtana ja pohjivat, mitä kuvasta tulee heille mieleen.

Sanoja, ajatuksia, tunnetiloja...

20 min

Kerättyjen sanojen pohjalta koostetaan pienryhmässä esimerkiksi tarina, runo, dialogi tai lyhyt näytelmä.

5 Mitä opimme?

45 min

Tunnilla käydään läpi oppilaiden teokset ja niihin liittyvät esitykset (maalaus, liike, ääni, tarina), oppilaat saavat kommentoida muiden teoksia kannustavasti. Teoksia ripustetaan esille luokkaan. Keskustellaan teoksista ja projektista.

**Miksi toteutimme tällaisen projektin?
Voiko taidetta tarkastella muullakin tavalla
kuin vain katselemalla?**

JYUniorit.

JYVÄSKYLÄN
KESÄYLIOPISTO

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

LUMA-KESKUS SUOMI
LUMA-KS

Työryhmä

Anni Aroluoma, Kati Karvonen, Kristiina Niemi-Kaija,
Jonna Timonen, Aura Tuominen

Taiteilijakuvaus

Jyväskylän yliopiston Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen
laitoksen opiskelijat: Kaisa Oljakka, Heiska Ronkainen, Elisa
Ruha-Nurkkala, Silja-Kaisa Sallinen, Elina Särös

Tuntisuunnitelmat

Opettajankoulutuslaitoksen opiskelijoita Kuvataiteen soveltavan
osan kurssilta. Kurssin ohjaaja: lehtori Marjo Autio-Hiltunen.

Ulkoasu ja taitto

Err Or

Yhteistyössä

Mether-Borgströmin säätiö